

Ett besök i Jægerspriis

Återutgivning av text från 1868

En publikation från
e-boksbiblioteket.se

Jægerspris slott
– Återutgivning
av text från 1868

Redaktör Mikael Jägerbrand

ISBN 978-91-7757-315-9

Copyright © 2017 Mikael Jägerbrand / Virvelvind Förlag, Lysekil.

Den här e-boken ges ut av E-boksbiblioteket Förlag (imprint)

Mer info: www.e-boksbiblioteket.se

Förord

I den här e-boken får du veta mer om en av Danmarks mest kända herrgårdar – Jægerspris slott.

Slottet ligger nära staden Jægerspris på Nordsjælland nära Roskildefjorden.

Du får framför allt massor av kortfattad information om herresätets många kungliga ägare, dess ekonomi och bygget av de olika byggnaderna.

Den här texten publicerades ursprungligen år 1868 i tidskriften "Nordiska taflor. Pittoreska utsigter från Sverge, Norge och Danmark. Tredje bandet" med rubriken "Jægerspriis". Texten och illustrationen publicerades anonymt.

Eftersom den här texten skrevs på 1800-talet så innehåller den mått, ord och personer som inte är så bekanta i dag. Därför har vi kompletterat originaltexten med en kortfattad ordlista.

Ett besök i Jægerspriis år 1868

Den här texten publicerades ursprungligen år 1868 i tidskriften "Nordiska taflor. Pittoreska utsigter från Sverige, Norge och Danmark. Tredje bandet" med rubriken "Jægerspriis". Texten och illustrationen publicerades anonymt.

Der Jægerspriis nu reser sig, låg i fordna tider en liten kungsgård, som hette Abrahamstrup. Om dess ursprung vet man ingenting med visshet. Konung Erik Menveds drottning Ingeborg nedkom här 1318 med en son och vistades sedan några månader på kungsgården, men då hon en gång skulle åka derifrån till Holbæk, vältade vagnen omkull med henne och barnet, hvarvid det sednare tillsatte lifvet. Många medlemmar af Danmarks konungahus hafva under århundradenas lopp besökt gården på längre eller kortare tid, då de vidsträckta skogarne i Horns härad med sin rikliga tillgång på villebråd inbjödo till jagtens nöjen. Inemot medlet af sextonde århundradet anlades här ett stuteri, som vexelvis blomstrade och aftog, tills det i början af Kristian VII:s regering nådde sin höjd och räknade 114 hästar, efter hvilken tidpunkt det snart upphörde. Abra-

hamstrup utgjorde ett eget län, tills det under Kristian IV måste gifva vika för konungens favoritställe Frederiksborg; sådant var förhållandet till 1675, då godset lades under Roeskildegårds amt, sedan det ett par år förut blifvit förlänadt åt rikets öfverjägmästare, Hahn, hvarvid genom kunglig resolution namnet förändrades till Jägerspriis, som snart i tal och skrift öfvergick till Jägerspriis. Hahn behöll det endast till 1679, då han sålde det till konungen. Af alla de furstar, som vistats på Jägerspriis, har arffursten Frederik efterlemnadt det varaktigaste minnet. Konungen gaf honom 1773 godset, och han började genast använda de medel, som då ansågos lämpliga att befordra bondeståndets och åkerbrukets förbättring. Det är dock mindre härigenom än genom de under hans ledning i parken uppsatta mångfaldiga minnesmärkena öfver Nordens berömda män, som hans fosterländska sinne ger sig tillkänna, ty dessa qvarstå ännu, under det hans förut nämnda förbättringar långt för detta fått ge vika för en nyare tids ändamålsenligare åtgärder. Sedan arfprinsen innehaft Jägerspriis i 25 år, öfverlemnade han det åt konungen, hvarefter Räntekammaren öfvertog styrelsen af detsamma. Nya försök vidtogos nu: stuteridirektionen erhöll 1807 den till hufvudgården hörande jorden för att anlägga ett schäferi i stor skala, hvilket drefs med betydliga uppförringar ifrån statens sida till 1820, då företaget uppgafs. Åtta år derefter inrättades på Jägerspriis ett stort fasaneri; förut hade der funnits ett mindre, som nedlades i början af Kristian VII:s regering; det större uppfyllde ej heller sitt ändamål, men hade framför schäferiet den fördelen att det kostade mindre. Då danska grundlagen hade gjort skilnad mellan statens och konungens egendom, yttrade Frederik VII sin önskan att ega Jägerspriis; en lag om godsets försäljning stiftades, och den Maj 1854 öfvertog konungen detsamma på de af finansmi-

nisteriet uppsatta villkoren.

Af det nuvarande slottet utgör det gamla Abramhamstrup en obetydlig del. På dess södra sida lät Kristian IV uppföra en flygel; prins Carl, som bodde der i midten af adertonde århundradets förra hälft, lät 1721 och 22 förändra och utvidga byggnaderna; konung Kristian IV tillbyggde en flygel mot öster; kronprinsen Frederik ansåg en ytterligare utvidgning af nöden, började dermed 1745, fortsatte såsom konung arbetet och försåg dessutom södra flygeln med två torn med spiror, ett på hvardera sidan af ingången till den inre slottsgården. Slottets äldsta del, det gamla Abrahamstrup, är byggnaden med det stora tornet, hvilken under Fredrik V ytterligare ökades med tio rum. Frederik VII lät betydligt förbättra och försköna hela hufvudbyggnaden under ledning af professor Nebelong.

Jægerspriis Slott i Danmark.

Viktiga ord och personer

Amt.

Ett danskt-norskt geografiskt område. Indelningen i amt förekom från 1662 tills början av 2000-talet. Områdena motsvarar ungefär det svenska området "län".

Erik Menved.

[1274–1319] Kung av Danmark och son till Erik Klipping. Var kung över Danmark från tolv års ålder tills sin död 1319.

Fredrik V.

[1723–1766] Dansk och norsk kung från 1746 tills sin död år 1766. Var nära att bli svensk kung sedan han fått starkt stöd av ett uppror i Dalarna. Var mycket populär bland det danska folket.

Fredrik VII.

[1808–1863] Dansk kung från 1848 till sin död 1863. Som prins orsakade Fredrik flera skandaler på grund av sitt drickande. Men som kung blev han mycket folkkär.

Hahn, Vincents.

[1632–1680] Dansk godsägare och medlem av danska hovet. Var under många år en av Danmarks mäktigaste personer på grund

av sitt inflytande över kung Kristian V.

Ingeborg Magnusdotter av Sverige.

[1277–1319] Svensk prinsessa och dansk drottning från 1296 tills sin död år 1319. Prinsessan ska ha varit mycket vacker och gifte sig med danske kungen Erik Menved vid 19 års ålder. Levde sista tiden av sitt liv som nunna i ett kloster i Roskilde.

Kristian IV.

[1577–1648] Kristian var kung över Norge och Danmark från 1588 till sin död 1648. Är mest känd för sina militära misslyckanden, bland annat Kalmarkriget 1611–1613 och Trettioåriga kriget.

Kristian VII.

[1749–1808] Kung över Norge och Danmark från 1766 tills sin död år 1808. Regerade bara i några år innan han drabbades av mentalsjukdom år 1770. Led av schizofreni.

Nebelong, Niels Sigfred.

[1806–1871] Dansk arkitekt och politiker. Var en av sin tids mest kända arkitekter och arbetade framför allt i området kring Köpenhamn. Är känd för Ribe domkyrka, Viborgs domkyrka, Ska-gens fyrtorn, Tranekær slott och Vridsløselille fängelse.

Schäferi.

Gammalt namn för en lantgård som bedriver fårskötsel. Uttrycket kommer från det tyska ordet för herde, "schäfer".

Fler böcker: E-boksforlaget.se

Om du gillar e-böcker om historia så kommer du att gilla utbudet hos E-boksforlaget.se

Här kan du söka bland e-böcker från flera olika förlag om en rad olika ämnen, bland annat historia och arkeologi.

Alla titlarna går att hitta hos de flesta e-bokhandlare, i iTunes samt på många bibliotek.

Här är några exempel på titlar:

Klassiska deckare

- "Sherlock Holmes: »Gloria Scott«"
- "Sherlock Holmes: Beryllkronan"
- "Sherlock Holmes: De fem apelsinkärnorna"
- "Sherlock Holmes: De rödhårigas förening"
- "Sherlock Holmes: Den avhuggna tummen"
- "Sherlock Holmes: Den blå karbunkeln"
- "Sherlock Holmes: Den försvunna brudgummen"
- "Sherlock Holmes: Den försvunna kapplöpningshästen"
- "Sherlock Holmes: Blodbokarna."
- "Sherlock Holmes: Det spräckliga bandet."
- "Sherlock Holmes: Den grekiske tolken"
- "Sherlock Holmes: Musgraves ritual"
- "Sherlock Holmes: Det gula ansiktet"
- "Sherlock Holmes: Det hemlighetsfulla mordet vid skogssjön"
- "Sherlock Holmes: Den hemlighetsfulla patienten"
- "Sherlock Holmes: Börsmäklarens biträde"
- "Sherlock Holmes: En skandal i Böhmen"
- "Sherlock Holmes: Krymplingen"
- "Sherlock Holmes: Lorden och hans rika amerikanska brud"
- "Sherlock Holmes: Mordet i Reigate"
- "Sherlock Holmes: Tiggaren med den kluvna läppen"
- "Solgudens yxa och Tors hammare"

Arkeologi

- (1899)
- "Hällristningarnas ålder" (1869)
- "Feniciska kolonier i Skandinavien" (1875)
- "Hällristningar på Kinnekulle" (1892)
- "Forntidens perioder" (1892)
- "Hur gamla är hällristningarna?" (1869)
- "Bohusläns bygdeborgar" (1909)
- "Bohuslänska hällristningar" (1879)
- "Fynden i Troja" (1878)
- "Förbindelse mellan Skandinavien och vestra Europa före Kristi födelse" (1889)
- "Svear och götar under folkvandringstiden" (1905)
- "Husaby kyrka" (1899)
- "Hällristningarna i Järrestad" (1881)
- "Nordens fartyg från hednatiden" (1872)
- "Anmärkningar rörande figurteckningar från forntiden" (1842)
- "Grafkistor af klufna och urhålkade stockar" (1894)
- "Den svenske solguden och den svenske Tyr" (1906)
- "Skånska fornminnen" (1853)
- "Ölands fornminnen" (1874)
- "Tors hammare" (1872)
- "Våra fornminnen – vad de lära oss" (1916)
- "Sveriges fasta fornlämningar från hednatiden" (1901)
- "Förstörda fornminnen i Bohuslän år 1924"

Djur & natur

- "Svenska djur i folktron" (1898)

- "Skäggets historia" (1893)
- "Kattens kulturhistoria" (1882)
- "Djurens sömn" (1889)
- "Katten i forntida Egypten" (1889)
- "Ett dygn på månen år 1870"
- "Orkidéernas historia" (1894)
- "Blomsterspråket" (1888)
- "Sveriges hundraser" (1880)
- "Guide till biskötsel" (1885)

Kulturhistoria

- "Midvinterns solfest" (1894)
- "Julen på 1870-talet – Skildringar och illustrationer i svenska tidskrifter"
- "Om julens härkomst" (1899)
- "Julen i Skåne på 1820-talet"
- "Nyaste och tillförlitligaste Drömboken" (1918)
- "1870-talets bästa tips för frisyr och utseende"
- "Lyxens historia" (1870)
- "Gaffelns historia" (1889)
- "Kanalbyggen på planeten Mars" (1888)
- "Vårt solsystem" (1878)

Resor

- "Ett besök i Venedig år 1878"
- "Strandgatan i Visby år 1879"
- "Resa på Dalslands kanal år 1877"
- "Nyköpings slott" (1877)
- "Ett besök i Marstrand år 1882"
- "Min resa i Blekinge och Kalmar år 1854"
- "Resor med luftballong år 1873"

- "Runlejonet i Venedig" (1871)
- "En utflykt på Mälaren år 1871"
- "Skildring af Vestergötland år 1882"
- "Kalmar slotts historia" (1880)
- "Ett besök i Södertälje år 1881"
- "En färd på Donau år 1882"
- "Ringmuren i Visby" (1874)
- "Fredrikstens fästning och Karl XII" (1879)
- "Petras helgedomar" (1921)
- "Ett besök i Boxholm år 1885"
- "Ett besök i Roms katakomber år 1870"
- "Skildring av Riseberga klosterruiner" (1874)
- "Borgholms slottsruin" (1878)
- "Rundtur i södra Frankrike år 1880"
- "Ett besök på Djurgården sommaren 1868"
- "Sigtunas tidiga historia" (1872)
- "Helgeandskyrkan i Visby" (1878)
- "Norrköpings historia" (1871)
- "Ett besök i Waxholm år 1870"
- "Vadstena slott" (1875)
- "Skildring av Island" (1870)
- "Besök på Gripsholms slott år 1895"
- "Ett besök i Rom år 1870"
- "Besök på Helgoland år 1874"
- "Guide till Uppsala år 1875"
- "Kyrkoruinen S:t Katarina i Visby" (1877)
- "Gripsholms slott" (1877)
- "Ett besök i Strängnäs år 1874"
- "Ett besök i Visby år 1906"
- "Bohus fästning" (1869)
- "Ett besök i Ystad år 1872"

Svensk geografi

- "Märkliga orter i Sverige" (1883)
- "Skildring av Värmland år 1882"
- "Skildring av Dalälven år 1876"
- "Skildring av Ångermanland 1882"
- "Skildring av Bohuslän år 1882"
- "Skildring av Dalsland år 1882"
- "Skildring av Närke år 1882"
- "Skildring av Öland år 1882"
- "Skildring av Stockholm år 1882"
- "Skildring av Västmanland år 1882"
- "Skildring av Härjedalen år 1882"
- "Skildring av Gästrikland år 1882"
- "Skildring av Jämtland år 1882"
- "Skildring av Göteborg år 1882"
- "Skildring av Halland år 1882"
- "Skildring av Blekinge år 1882"
- "Skildring av Gotland år 1882"
- "Skildring av Södermanland år 1882"
- "Skildring av Östergötland år 1882"

Vikingar

- "Vikingatidens Lund och Birka" (1909)
- "Jomsvikingarnas saga" (1888)
- "Fyndet av vikingaskeppet i Gokstad år 1880"
- "Hervars och Hedreks saga" (1888)
- "Carl Larssons Uppsala-tempel" (1908)
- "Sagan om Ragnar Lodbrok och hans söner" (1880)
- "Sverige och vikingafärderna västerut" (1924)